

Seija Immanen

Muisteluksia Valkealan
Haukjärveltä

Muisteluksia Valkealan Haukjärveltä

© Seija Immanen

Ulkoasu: R. Penttinen
Kustantaja: Mediapinta, 2009

ISBN 978-952-235-110-4

Sisällys

ALUSTA LUKIEN	9
Karjamajat sydänmailla	9
Haukjärvelle 1800-luvulla	11
Uusi sataluku.....	17
KADONNUTTA KAIKKI.....	24
Luonnon helmas.....	24
Aarretarui, vaaranpaikkoi	28
Vähäosasempii	36
Viimmisel verjäl.....	41
Noilis kävivätten	46
Sairaanhoilost.....	54
YKSITYISELÄMÄÄ	61
Sekalisiiv sivukertomuksii	61
Miniöist sum muista.....	69
Kuuselan Kori-Konsta	75
AINAINEN AHERRUS.....	79
Työtä ol riittäväst	79
Kovetui ammattilaisii.....	88
Rakentelemisest	98
Asumisest ja pukeutumisest.....	104
KANSSAKÄYMISSÄ	111
Tietä ja ajeluu.....	111
Koulumatkoil ja seurois	115

Puotireisui ja kulkukauppiahii	119
”Hei elämää eikä mitään kituelämää”	124
Urheiluu ja kilpa-ajoi	134
ETEENPÄIN ELÄVÄN MIELI	138
Syöläh kun saalah!	138
Ilakses noilen elukojen kans	152
Siirrytäkih teknilliseh aikah	156
SUUPUHEISTA KIRJOITETUIKSI	160
Sanottih mitä millonah	160
Katkennehii sanamparsii	163
Hoon pikakurssi	165

SAATTEEKSI

Valkealan kansalaisopiston perinnepiirin puitteissa aikoja sitten koottu kylävihko Muisteluksia Haukjärveltä oli yhteen veto, jossa kuvastelivat vivahteet entisaikojen työstä sekä vapaahetkistä ja luonnonläheisyydestä. Tuntemattoman edeltäjämme Iiskon maailmankuva ei muistuttanut nykyistä ei hiukkaakaan, eikä sellaista ole mahdollistakaan kuvata. Mutta vaikka se aika on häipynyt pois, se on ollut olemassa, ja kylän entinen elämäntapa on ollut todellinen.

Muistojen rippeitä oli venytelty puoleen ja toiseen, mutta virheettömästi ei voinut kukaan muistaa, mennyt jälkikäteen muuntuu ajatuksissa. Ja jos jokin seikka ei ole täsmälleen oikein, mitä merkitystä sillä voi enää olla, koska kaikki on poismennyttä. Eivät tapahtumat olleetkaan päätavoitteena, vaan murteen tallentaminen, siksi oli kerrottava turhanpäiväisiä arkitarinoita sellaisinaan. Nykyajan käsitteisiin ja ilmiöihin ei murre riitä, eikä selkokieli taas esitä vanhaa väriä.

Kylävihko oli valmistunut 1996, ja nyt vasta yhtäkkiä huomasin, että olinkin kirjoittanut tämän syntymäkyläni koosteen kokonaan vanhalla murteellamme, paitsi alun asia-tietoja. Muissa kylissä ei hyväksytytkään koko töitä murteella esitettäväksi. Ajattelin nyt tuoda näitä muistoja uudelleen esiin, vain pari muistitietoa oli annettu myöhemmin, ja pieniä tarkennuksia oli vielä tehtävä "oikeinkirjoitukseen". On ymmärrettävä, että murre on yksilöllisesti meidän kylältämme, se ei täsmää muiden kylien kanssa, kaikilla kun on erikoisuutensa, ja omanammekin tämä on taannehtivaa, lapsuudessamme kuultua... 30-luvulla opittua. Hoota ja ällää meiltä

soljuu, ”kun me yhtehen yhymme näillä Haukjärven ahoilla, Vennavierun kankahilla”. Nykykieli ja elämisenmuodot ovat jo toista laatua.

Kertojat ovat kaikki olleet täkäläisiä tai lähituttuja, mutta monikin tarina vihjaa naapurikyliin, näin pienessä yhteisössä kun ei paljoa selittämistä voinut olla. Mutta mitään aihetta ei ole lainattu vieraista kirjoista, entinen aika töineen ja elämäntapoineen tuli keskusteluissa ihmeen selvänä esiin.

Sydämellinen kiitos pitkäaikaisesta avunannosta lukemattomille menneiden päivien muistelijoille!

Kouvolassa kesäkuulla 2009

Seija Immanen

ALUSTA LUKIEN

Karjamajat sydänmailla

Valkealan sydämessä on Haukjärven kylä, jota ei virallisesti oikeastaan ole. Se on nuori siirtokylä, puolentoista vuosisadan aikana vain karjamajoista kehkeytynyt MIETTULAN sekä sen osakylän Lintojan ja TOIKKALAN osakylän Hyyryn takamaille tytärkyläksi, ja vielä yhden savun osalta ostopalstalle ANTTILAN osakylän Kansikkaan puolelle, ja vieläkin asumukset kuuluvat seurakunnallisesti noihin eri kyliin.

Vaikea arvella milloin kantakylistä Lintojalta ja Miettulasta on ensi kertoja käyty luonnonheinää niittelemässä Torasjoen tulvamailta Tuansaarelta (Tuvansaari?). Ne maat ovat kovin kaukana Toikkalan takana, lähes 15 km on matkaa joittenkin talojen palstoille, ja siksi jo varhain rakennettiin luonnonniittyjen, palojen, peltojen ja metsien käytön vuoksi karjamajoja. Niitä sanottiin kesätuviksi. Asuminen oli lyhytaikaista niin kylvö- ja korjuutöissä kuin syyskyntöjen, puutavararahdin ja saven- ja mudanajonkin aikoina, mutta välttämätöntä, koska hevoset olisivat väsyneet liikaa edestakaisessa matkassa.

Kesäisin lehmät ajettiin näille etäisille niityille ja hakamaille sekä ”vallamettälle”, ja lypsäjä (joka usein oli talon iäkäs tytär) ja apupaimen tavallisesti asuivat pitkiä aikoja kesätuvilla (sanaa ei käytetty koskaan yksikkömuodossa). Takakamaria sanottiin maito huoneeksi, sen hyllyillä oli laakeat vadit, joista kerma kuorittiin. Puukirnut, vadit, kiulut, pytyt, saavit, koko maitotaloustarpeisto on vielä ollut joidenkin muistissa. Aika ajoin vietiin voi kotiin, alkujaan tietenkin jalan kontti selässä, tai kotoa joku pyyhälsi ratsulla hakemaan.

Kesätuvilla oli myös talleja (= latoja), katoksia ja sauna.

Ennen tunnettiin ihmiset talon nimen mukaan, tässä käytän enimmältään niitä vanhoja nimiä. Miettulan Manulan ja Jussilan sekä Hyyryn Aholan kesätuvat olivat olleet hyvinkin 1800-luvun alkupuolelta, Miettulan Jaakkolan samoin, muistitiedon mukaan, kuten myös ilmeisesti Miettulan Ylä-Tohkan eli Virran sekä Ala-Tohkan. Samalla tavoin olettaisi vanhimmilla nykyisillä taloilla, Lintojan Skytän maan Kansin, Hotsan ja Haukjärven (nyk. Lantan) taloilla olleen edeltäpäin kesätuvat, jälkimmäisen sauna olikin ilmeisesti ollut hyvin vanha. Mitenpä nekään talot muuten olisivat näitä etäpalstojaan hyödyntäneet ja siirto-karjataloutta harjoittaneet. Kansin tiluskartassa jo vuodelta 1846 on täällä useita peltoja, niitä oli täytynyt raivailla kauankin.

Vennahossa oli myös eräs karjamaja 1920-luvun alusta, ja Hyyryn Heikkilän tupa tehtiin samoihin aikoihin. Miettulan Kukkolan erämökki tehtiin vasta 1940-luvun lopulla, ei enää karjanhoitoa vaan muuta työtä varten, kun yhteisesti käytetty Jaakkolan karjamaja oli jo käynyt vanhaksi. Kaikkiaan yhdeksän tilan kesätuvista on tietoja tai viitteitä. On oletettu että tänne mielittiin asumaan tietenkin isonjaon (1836) jälkeen ja toisaalta taas 1870-luvun jälkeen, syystä että Torasjoen perkaus oli 1867-1885, tulvat vähenivät ja Tuansaaren rantaniittyjä voitiin ottaa viljelykseen. Torpat ja mäkituvat syntyivät siinä sivussa. Luonnollisesti väkiluvun kasvu pääkylissä 1860-luvun nälkävuosien mentyä pakotti pyrkimään väljemmälle.

Haukjärvelle 1800-luvulla

Meidän ajallamme oli vain muistiteto, että Kansin Manu ensimmäisenä muutti vakituisesti kylään asumaan, mutta 7.9.1990 Otto Tohka tuli haastattelussa sanoneeksi, että ”Hauk-Iisko ol kylän ensimmäin asukas, Tohan Lettu (1840-1926) on haastannu että Iiskol ol torppa Vähäjärven rannal”. Lintojalta Ossi Kansikkaalta tuli myös tieto Issusta, joka muutti veroja pakoon kotitilansa takametsiin. Iisko/Issu oli meiltä piilossa vuosia, kokoonhaalittu tarina näyttää tällaiselta:

Sigfred Sigfredssonille Rautjärveltä ja Carin Jöransdotterille syntyi 1.9.1761 poika Michael. Sahamies Mikko Siipinpoika Voikosken sahalta ja Anna Heikintytär Jokelasta (s. 20.8.1764) vihittiin 27.12.1784. Piga (= neito) Anna Jokelasta tarkoittanee, että Anna silloin oli isoäitinsä talossa. Annan isä Heikki Sakriksenpoika oli isäntänä Skyttä IV:ssä, ja 1730-luvulla Sakris oli isäntänä Skyttä I:ssä Miettulassa. Skytän talo oli 1750 sieltä muutettu jakomaille Lintojalle, talohirret uitettiin Rapojärven yli, perimätiedon mukaan.

Mikolle ja Annalle syntyi Voikoskella Gabriel 1785, Christina 1787, Adam 1789, Johannes 1792 ja ISRAEL 8.1.1794 sekä Skytällä Adam 1800, Eva 1804 ja Eva 1806. Annan sisarukset olivat kuolleet ja Mikko oli tullut vaimon perintömaille perustaen talon Skyttä VI. (Keisari Paavali oli 1798 kieltänyt sahatuotteiden viennin ulkomaille; joutuiko Mikkokin silloin pois työstään? Valkealan historia II s. 222)

Rippikirjassa vuosilta 1804-1810 mainitaan Skytältä Mikon ja Annan kanssa Christina, Johan ja Israel (Iisko/Issu), alaikäisiä ei tietenkään. Vihkiluettelossa on 9.1.1820 Israel Mikonpoika Miettulan Skytältä ja Anna Antintytär Pyöriälän Jatulta. Lapsia heille tuli Anna Kaisa 23.6.1821, Maria 11.5.1823, Adam 15.3.1827 ja Eva 3.10.1830. Ainoastaan

Maria jäi eloon, hänen nimekseen on kirjoitettu Anna Maria Israelintytär, kun hänet ja Joel Jaakonpoika Anttilan Kansikkaalta vihittiin 20.12.1840 avioliittoon.

Valkealan historia II:n mukaan Skyttä VI:ssa oli lampuotina 1810 ja isäntänä 1818-1830 Mikko Sipinpoika Voikosken sahalta ja edellisen poika Israel Mikonpoika isäntänä 1831-1835. Jaakko Mikonpoika Kansikkaan hallinnassa talo oli 1836-1839, ja Samuel Mikonpoika Anttilan Kansikkaalta oli isäntänä vuodesta 1840. Entisaikoina talon haltijaksi voi tulla vieras, joka pystyi maksamaan verot, maa oli kruunun. Jaakko ja Samuel olivat veljeksiä, Israel eri sukua. Jaakon poika Joel oli Israelin vävy. Anna Maria Israelintytär oli ripillä esim. 1849 ja mainitaan kummina 1858 Kansikkaalla.

Muuttiko Israel sydänmaahan heti naimisiin mentyään 1820 noin kymmeneksi vuodeksi vai vasta isännyytensä eli veronmaksuvuosiensa 1831-1835 jälkeen? Jälkimmäinenkin vaihtoehto olisi mahdollinen. Kohtalo oli ollut ankara, tytär Anna Kaisa kuoli 1821 ja poika Adam 1829. Äiti Anna Heikintytär kuoli 1931, tytär Eva 1832, isä Mikko 1933 ja vaimo Anna Antintytär 29.3.1835, silloin kirjattuna Jöransdotteriksi ilmeisesti isoisän mukaan. Anna-vaimo oli syntynyt 26.11.1792, vanhemmat Anders Jöransson ja Britha Pettersdotter.

Annaa ei ole merkitty ripille vuosina 1828-1835 eikä Israelia vuosina 1820-1835. Miten se on käsitettävä? Oliko perhe sittenkin jo takamailla, ainakin ajoittain? Vai muutenko vain oltiin käymättä ripillä, mikä olisi kylläkin poikkeuksellista? Vuodesta 1836 Israel kävi ripillä vuoteen 1844, sen jälkeen hän katoaa kirjoista, kuolinvuotta ei löytynyt. Tuliko Iiskosta erakko? Kuinka kauan hän yksinäisessä torpassaan eleli? Toivottavasti joskus löytyy tarkistettuja tietoja Israel Mikonpojasta.

Asuinpaikka ei ihan tarkkaan ottaen ole Vähäjärven rannassa vaan Haukjärven eteläpäässä lähellä Salmen suuta. Kun kulku Lintojalta varmaan on ollut metsien läpi kuivimpia maita pitkin etelästä, on torppa kuitenkin sijainnut Vähäjärven tuntumassa. 1940-luvulla sanotaan paikalla vielä olleen ahon tapaista. Puut ovat isoja nyt 1994, mutta entiseksi asuinpaikaksi sen voi vielä mieltää. Pienen peltotilkun ojien, kolmen vähäisen rakennuksen pohjien ja nauriskuopan jäännöksiä voi vielä havaita. Salmensaari on ollut ikivanha pyykki, Suur-Selänpään kaakkoinen rajamerkki 1400-luvulla. (Valkealan historia I sivut 135-136)

Lintojan Kansilta saadun perimätiedon mukaan Emanuel Samuelinpoika Kansikas muutti heti naimisiin mentyään Haukjärvelle. Manu (1822-1907) ja Anna Katriina Paavalintytär Ingilä (1814-1874) vihittiin 15.6.1845. Uuden paikan nimeksi tuli vanhan mukaan Kansi. Aittoja ja katoksia oli useita, kesätuvista selostus sivulla 84. Lapsia ei ollut, leskeksi jäätyään Manu otti 1.8.1874 vaimokseen Maria Matintytär Wikforsin (1826-1902) Kääpälästä. Mariallakaan ei ollut lapsia. Manun sekä Marian vasen silmä oli sokea.

Manun veljen Tanelin poika Aatami (1847-1915) meni avioon 26.12.1869 Anna Iisakintytär Pulsan (1848-1923) kanssa ja muutti Kansille viimeistään silloin setänsä ”yhtiömieheksi”, kuten oli tapana merkitä kirkonkirjaan. Mutta muuttomerkintöjä Haukjärven alkuausukkaista ei ole selkeästi tehty, koska talolliset vain vaihtoivat asuinsijaa omalla tilallaan, joskin monien kilometrien päähän. ”Talo oli heidän molempien nimissä, useita renkejä töissä, ruista laarit täynnä”, mainitsee perimätieto. Kansikas-Aatolla ja Annalla oli kaksi tyttäretä, Maria > Pulsa (1872-1893), ja Anna Sofia > Skyttä myöh. > Laatu (1886-1966).

Lintojan Hotsan Elias Mikonpoika Skyttä (1841-1889) tuli perimätiedon mukaan seuraavana Haukjärvelle, kun hänet oli 1873 vihitty Riitta Liisa Joonaanntyttären kanssa. Veli Aatami Mikonpoika tuli toisena osakkaana, hän meni naimisiin 1877, vaimo oli Eeva-Stiina Joonaanntyttä. Tilan ero päätalosta oli valmis 1884, uusi talo taas vanhan mukaan Hotsa. Täällä syntyivät Eliaksen lapset Anna Sofia (1874-1924) > Hotti, Maria (1878-1958) > Vainikka, Helena (1879-1934) > Horppu ja Elias (1882-1937). Aatamin 1. vaimo Eeva-Stiina kuoli pian, poika Taavetti oli syntynyt 1878. Aatami muutti myöhemmin 2. vaimon Eeva Ronnin ja lasten kanssa Sakkolaan Riiskan kylään.

Muuttoliike oli alkanut. Sitten tuli Taavi Joonaanpoika, jonka vaimo oli Anna Leena Aatamintytär Lintojan Hirven talosta, joko oli valmis 1890. Vävy Taavin osuutta oli järven itä sivu, Haukjärventalo. (Kaikille Lintojan neljälle talolle jäi palstat järvien eteläpuolelta.) Rannan kiven kylkeen rakennettu sauna oli ehkä voinut jo palvella kesätupina. ”Hauk-Taavi” putosi päin liistekatiskan ja hukkui. Poika Taneli ”Hauk-Tanu” (1879-1916) ei ollut avioliitossa. Toinen poika oli Aatami Skyttä (1882-1958), joka vihittiin 1905 Posken Hilda Pässilän kanssa. Haukjärventalossa (nyk. Lantta) syntyivät Elsa > Heikkilä 1906, Muisto 1907 ja Väinö 1911, Voikkaalla Paavo 1915, Mirjam 1921 ja Aamos 1927. Tehtaille perhe muutti jo 1912, rippikirjan mukaan 1917.

Manulaan on muutettu 15.8.1890. Miettulan Manulan vävyn Emanuel Iisakinpoika Pässilän (1831-1886) kuoltua rupesivat 1. vaimon Helena Horpun lapset Taavi (s.1857), Elias (s.1861), Anna Sofia (s.1864) ja Mikko (s.1866) laatimaan taloa Haukjärvelle. Jako on kirjattu 1894. Kanta-Manulan kesä-tuvat olivat jo vanhastaan olleet nykyisen Takalan paikalla, ja sieltä käsin voitiin rakennella. Taavilla oli vaimo Anna Sofia

Haimi Haimilasta s.1866, vihitty 1887 ja tytär Hilda > Skyttä s.1889. Täällä syntyi Anna 1891, Lyydia 1895 ja Eemeli 1899. Taavi rakensi oman torpan Manulan (nyk. Juholan) kohdalle tienposkeen, hänestä tuli ”Posken Taavi”. Ostettuaan osan Hotsasta hän muutti torpan Lahden mäelle, myöhemmin ostettiin Peltolan maata. Eemelin vaimo oli Aholan Iida Mäkelä, lapsia Anselmi, Eino ja Mirjam.

Mikko Pässilän vaimo Leena-Stiina Ahola (1866-1962) oli Sippolan Liikkalasta, vihitty 1892, Manulassa syntyivät Vilhelm (1892-1906), Nestor 1895, Eino 1889, Martta (1901-1905), Aarne (1903-1905) ja Väinö 1913. Mikko myi Manulan Ahlström OY:lle sataluvun vaihteessa ja asui perheineen siinä arrendaattorina eli vuokraajana. Einon vaimo oli Aholan Hilda Mäkelä, lapsia Pauli, Kalevi, Marjatta, Erkki, Ritva ja Sirkka.

Elias Pässilän vaimo oli Wilhelmiina Kärpänen s.1874 Savitaipaleella. Tytär Anna > Honni syntyi 1898 ja tämän ollessa kuuden viikon ikäinen perhe muutti Perämaalle. Tilasta oli osa Miettulaa, osa Anttilaa, sitä ei ole kuitenkaan pidetty Haukjärveen vaan Pihlajasaareen kuuluvana. 1890-luvun lopulla Manulassa oli Taavetti Eerikinpoika Pasi, hän muutti pois 1900, tilalle tuli Elias Eerikinpoika Pasi, joka taas lähti 1907, kirjojen mukaan, muistikuvia näistä ei ole.

Manulaisten muuton aikoihin muuttivat Emanuel Pässilän 2. vaimo, 1874 vihitty Eeva Joonantytär leskenä ja lapset Vilhelm (s.1875 myöh. nimi Lahtinen), Iida (> Matintalo s.1877) ja Helena (> Marttinen s.1880) Haukjärvelle. Perhe asettui Haukojan suuhun Ojalaan Eevan Riitta-sisaren maalle. Vilhelm ”Suutar-Vilkko” vihittiin 1908, vaimo oli Siiri Sepälä, lapsia Aino s.1909, Otto s.1911, Armas s.1913, Martti s.1916 ja Lempi s.1918. Vuonna 1914 perhe oli vielä merkitty täältä rippikirjaan.

Puunenän suku kuului kylän varsinaiseen alkukantaan. Torppari Joonas Matinpoika Puunenä tuli 1857 Lintojalle Savitaiपालeelta, vaimo Valpuri ja viisi lasta mukanaan. Perimätiedon mukaan Puunenät asuivat Lintojalla Kansin luona torpassa. Koska he siinä olivat Skytän numerolla, alettiin ajan tapaan kirkonkirjoissa käyttää Skytän nimeä. Lapsia : 1. David Jonasson eli Hauk-Taavi (1838-1904) rakensi Hauk-järventalon, 2. Maria Jonasdatter (1841-1900) ”itsellinen, asui veljensä talossa”, 3. Eva Jonasdatter (1843-1912) Ojalan Ieva, Manu Pässilän 2.vaimo, 4. Anders Jonasson (1847-1931) ”Eno-Antti”, joka asui Taavi-veljen talossa, vielä Lanttojenkin aikana, 5. Britha Elisabeth Jonasdatter (1851-1905) Hotsan Eljas Skyttä vanhemman vaimo ja 6. Lintojalla syntynyt Eva Stiina Jonasdatter (1858-1879) Hotsan ”Sakkolan Aatamin” 1.vaimo. Kaikki Joonaan lapset siis asuivat täällä.

1890-luvun alussa rakensi kirvesmies-muurari Antti Tobi-
aanpoika Lippi (1849-1930) torpan lankonsa Kansin Aatamin
maalle, sillä 1895 Lippi jo maksoi veroa. Aatamin sisar Anna
eli 1856-1888, lyhyen avioliiton aikana Lippi oli Jokelan Hol-
milla renkinä. Nuorempi sisar Katriina (1861-1943) oli Lipin
2. vaimo, vihitty 1890. Lippi oli Jaalan Vesikansasta. Kaisa
piti kamarissa pakettipuotia. Lipin kuoltua oli vuokralaisia,
tunnetuimmat Iitin Tiltu eli Tilda Virtanen ja hänen Jussinsa.
1938 tuli Mikko Sahanen (1873-1967), joka jäi kylän asukaaksi.

Kansin vierellä on Miettulan numeroa, osa Ala-Tohkan
osa Ylä-Tohkan eli Virran maata, jonka oli ostanut Tirva OY
(Enso Gutzeit osti Tirvan 1929). Tilan lampuotina eli vuokraa-
jana oli Miettulassa asuva Matti Seppälä, jonka tsaarin sota-
miehet surmasivat 1914. Välillä omisti tätä Lepomäki-palstaa
(nyk. Pyötsiä) Valkealan kansakoulunopettaja Daavid Hämäläinen, hän aikoi siihen vanhuudenkotia. Tirva OY:n aikana

on rippikirjaan merkitty Lepomäessä asuviksi Maria Lindroos s. 1848 sekä Taavetti Jaakonpoika s.1839. Myöhemmin on lisäksi merkitty Lempi Maria Kokkonen. ”Tirvalaisen tallin” eli vanhan ladon vierellä oli kivirauniota, nyt on vain oletta-
mus, että siinä olisi ammuin ollut alkuperäisen Ylä-Tohkan omistajan kesätuvat, missä joku olisi vielä saattanut ainakin tilapäisesti asua. Pelkkään metsään ei tiettävästi ole ihmisiä sentään kirjattu.

Uusi sataluku

1900-luvun alkuvuosina ilmaantui ”Kansinpäähän” kolmas vakituinen savu. Aatami Tohka (1866-1943) rakensi torpan kotitalonsa Ala-Tohkan maalle. Vaimo oli Eriika o.s. Tohka (1870-1932) Toikkalasta, poika Lauri syntyi 1906. Aatamis-
ta on merkintä kirkonkirjassa ”kansakoulun käynyt”, mikä oli silloin hyvin harvinaista, kansakoulunpito vasta alkoikin kirkonkylässä 1870. Laurin vaimo oli Tirvalta Aune Käyhty s.1909. Lapsista syntyi täällä Paavo, Ulla ja Raimo, Miettu-
lassa Marja ja Riitta, perheen muutettua 1944. Tänne torppaan asettuivat sitten Einar Honni ja vaimo Anna Pässilä.

Kantakylän Manulasta olivat muuttaneet tänne vuonna 1904 Anton Horppu (1874-1934), vaimo Hotsan Helena Skyttä ja pojat Urho s.1901 ja Arvo s.1902 kesätuville Kellarmäkeen. Siellä asuen tehtiin ensin talousrakennukset, talo valmistui 1909. Tilan jako on kirjattu 1905, nimeksi tuli Takala, vakionimitys oli Posti, koska eri perheenjäsenet hoitivat postinkuljetusta kolmen vuosikymmenen ajan, aluksi kirkon-
kylästä saakka, sitten Toikkalasta. Täällä syntyivät 1905 Elma

> Horppu, 1906 Viljo, 1907 Jalmar, 1909 Rikhard, 1912 Oiva, 1913 Onni ja 1915 Elli > Haimi. Osa perheestä asui väliin Miettulan Elkkolassa, joka oli ostettu 1921, lopulta sinne jäivät Viljo ja Onni, Takalaan jäivät Jalmar ja Riku, jonka vaimo oli Miettulan Manulasta Aili o.s. Horppu s.1912, lapset Anssi, Reijo, Pirjo ja Anssi.

Vuonna 1905 oli vihitty Hotsan Anna Sofia (Sovi) ja Albin Tanelinpoika Hotti (1879-1959), joka oli syntynyt Piekämäellä ja muutti tänne Virtasalmen Pohjoismäestä. He rakensivat kohta torpan Lintojan Hirveltä vuokratulle maalle ”Tervahaudanpaikkaan”. Lapsia oli Eelin Maria > Koski, Aarne s.1906, Alvar s.1912 ja Hilpi > Pekkola s.1915. Alpi työskenteli puuseppänä ja suutarina. Hotit asuivat 20-luvun puoliväliin järven sivulla ja lyhyen ajan Ojalassa, yksin jäätyään Alpi muutti Kansinpäähän Hämmäläisen mökkiin.

Ala-Tohkan ikivanhat kesätuvat olivat olleet Maannenäniityn laidassa, mutta viimeistään 1906 teetettiin uudet kesätuvat sekä talli ja lato lähelle Kansin rajaa. Karja oli laidunkaudet Sydänmaalla, vielä 30-luvullekin, kuten oli tarinoista päätellen ollut entisen tuvan aikoina. 10- ja 20-luvuilla tuvassa asui kahdessa eri vaiheessa Lustigin perhe, joka oli tullut Hevosojalta aluksi Manulaan asumaan. Heikki Lustig oli syntynyt 1849 Lapinlahdella. Vaimo oli Vilhelmiina Ruotsalainen s.1865, lapsia August, Agata > Kirvesniemi, Lyydia ja Helena > Järvinen, joka syntyi Haukjärvellä 1901 ja kävi täältä koulua Toikkalassa. Myöhemmin Mikko Taavinpoika Sahanen teki kesätupien hevostallista asunnon, tupahirret oli Aaro Lamminparras siirtänyt Mietunvirralle.

”Kukko-Eero” Sihvola oli rakentanut tänne Miettulan Jusilan kesätuvat. Paikka sai nimen Peltola. Tuvan lisäksi oli navetta ja lato, vettä saatiin lähteestä. (Useimpien kesätupien lähettyvillä oli hyvä lähde.) Eero asui siinä vuoden verran, Jus-